

су

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон), на предлог Министарства културе и информисања,

Влада доноси

З А К Л Ј У Ч А К

1. Влада је сагласна са Стратешким приоритетима развоја културе Републике Србије од 2021. до 2025. године, које је израдило Министарство културе и информисања, а који су дати у прилогу овог закључка и чине његов саставни део.

2. Овај закључак, ради реализације, доставити Министарству културе и информисања.

05 Број: 6-213/2021-1
У Београду, 21. јануара 2021. године

В Л А Д А

ПРЕДСЕДНИК

Ана Брнабић

4100221.008/30

Стратешки приоритети развоја културе Републике Србије од 2021. до 2025.

Културна политика, главни изазови данас и у наредним годинама

Увод

Културне политике се данас налазе на великој прекретници свуда у свету, у Европи, у региону, и код нас. Однос према овим политикама има значајан утицај и на друге политике и на друге сфере живота. Актуелни моменат намеће потребу за кључном подршком култури и поновном оснаживању централне улоге Министарства културе и информисања (у даљем тексту: Министарства) у Републици Србији. Када су визија и стратегија мудри, циљеви јасни и решеност да се они ефикасно спроведу у дело одлучни, тада треба дати поверење тиму који је спроводи, а време и рокови се морају флексибилније прилагодити циљевима.

Правци деловања Министарства су бројни и комплексни али се могу груписати у неколико целина, у главне стубове развоја, чиме ће стратешки приоритети уједно представити основу за Акциони план за период од наредних пет година. У Србији је данас препознато 20 тачака приоритета културне политике које захтевају посебну пажњу и уз право руковођење и јасне фазе могу значајно побољшати културну слику Републике Србије у року од само неколико година. Ови планови имају за циљ и оснаживање свести о сопственом културном идентитету кроз утемељење у богатој традицији и кроз савладавање нових савремених и иновативних метода и технологија за њихово преношење.

Министарство ће настојати да у пракси, кроз институционално повезивање и сарадњу у областима културе, образовања, науке, али и привреде, туризма, са надлежним министарствима, организацијама и институтима оствари блиску сарадњу, у циљу афирмације свих историјских слојева и актуелних културних израза. У том светлу препозната је потреба обједињеног приступа неговању културе сећања и стварању повољног оквира за сарадњу културе и научних институција.

1. Буџет

Буџет за културу у Републици Србији је за 2021. годину је благо увећан. Постојећом динамиком буџет за културу би достигао ниво упоредних буџета и план је да на том проценту остане и следеће две године, уз пројекцију даљих повећања. Министарство ће настојати да се издвајања, која се односе на рад установа културе, капиталне инвестиције, финансирање и суфинансирање програма и пројеката, признање за врхунски допринос националној култури, подстицање пројеката међуресорне сарадње, увећавају у складу са могућностима и фискалном политиком Републике Србије.

2. Очување културно-историјског наслеђа један је од приоритетних задатака Министарства. Очување националног културног наслеђа и подстицање улоге културе у развоју друштва има кључну улогу у стварању, обликовању, очувању, истраживању и презентацији друштвених и културних вредности. Културно наслеђе представља национални капитал од суштинске друштвене, културне, еколошке и економске вредности како у Европи тако и у свету. У претходним деценијама дошло је до великих промена концепта културног наслеђа као и културних политика управљања наслеђем глобално. Због вишеструке важности културног наслеђа за друштво у целини, Министарство ће се залагати за осавремењивање и примену нових технологија у области заштите, истраживања, прикупљања, чувања и представљања јавности покретних, непокретних и нематеријалних културних добара. Да би наслеђе као темељни основ националног идентитета одржало корак са временом, посебна пажња биће посвећена његовом иновирању кроз савремене трендове технолошког развоја. Дигитализацијом наслеђа формираће се савремене, јединствене базе података архивске, библиотечке и музеолошке грађе, базе споменика културе, археолошких локалитета и нематеријалне баштине Републике Србије, лако доступне за преглед и обраду.

Државни архив Србије и Архив Југославије, као и чување архивске грађе која се налази у другим установама у Републици Србији, у наредних пет година треба знатно финансијски подржати. Зграде Архива Југославије и Државног архива Србије, као и зграде архива у унутрашњости Републике Србије потребно је обновити и паралелно с тим сву архивску грађу средити, поново пописати, заштитити,

дигитализовати, итд... Ово је огромно богатство Републике Србије и има непроцењиви значај за културу наше земље.

3. Сарадња са Унеском

Заштита нашег културног наслеђа, грађевина и споменика културе од суштинског је значаја за наш идентитет, како на целој територији Републике Србије, а посебно на Косову и Метохији, тако и у региону. С обзиром да су на Унескову *Листу светске баштине* уписана културна добра са, и материјалне и нематеријалне природе, сарадња са Унеском мора се наставити и продубити. Република Србија је до сада ратификовала Унескову конвенцију чијим се потписивањем уводе одређени стандарди којима се Република Србија обавезује да сачува не само светско наслеђе које се налази на њеној територији, већ и своје национално наслеђе. Посебна пажња у сарадњи са Унеском биће посвећена организацији и систематској и посвећеној бризи о очувању наше културне баштине и наших споменика културе на Косову и Метохији као сведочанства о трајању српске културе на тим просторима. Циљ је да се на Унескову листу упише и заштити још нашег културног блага, како споменика културе и покретних вредности, тако и обичаја и традиције.

4. Музеји 21. века

Музеје је потребно прилагодити и у садржају и у форми данашњем тренутку; потребно их је осавременити, проширити и привући нову публику новим приступима, додавањем виртуелних, интерактивних и образовних садржаја. Обнова музејских зграда треба да се спроводи на систематизован, плански и организован начин. У том смислу потребно је унапредити људске ресурсе, обезбедити додатно образовање и подржати нова занимања у складу са развојем информационих технологија. Приоритети су решавање питања неусловних депоа, као и техничке неопремљености, од којих зависи праћење савремених токова у музеологији.

5. Галерије

Министарство ће подржавати рад галерија у српским градовима и утицаће се да се обезбеди да јединице локалне самоуправе, са већим бројем становника на својој територији, имају своју галерију (не музеј) савремене уметности. Потребно је инвестиционо одржавање културне инфраструктуре и техничко-технолошка модернизација, а разрушене објекте других намена потребно обновити и преуредити у галерије. На чело нових галерија треба поставити истакнуте и способне људе.

6. Уметност

Све форме уметности морају се подржавати како у оквиру институционалне тако и у оквиру независне сцене. Потребно је и донекле институционализовати алтеративни, иноватни, поливалентан, независни и умрежени систем мањих уметничких удружења и систематски их финансијски и организационо подржати. Републици Србији недостаје такав центар или центри где сви имају прилику да произведу и да прикажу уметничка дела. У том светлу треба подржавати развој иновативне културне уметничке продукције. Стратешки циљеви подразумевају подршку културним продукцијама које немају профит за свој једини циљ, дугорочни развој публике за савремену културу и уметност, интензивније и стабилније повезивање са образовним институцијама, иновативни приступ културном наслеђу, подршку савременом уметничком стваралаштву кроз суфинансирање продукције, као и поновно увођење редовног откупа дела савремене уметности.

7. Филм

Кад је реч о филмској продукцији треба подржати значајнијим средствима филмове који су добили подршку Филмског центра, али и истовремено подржати мањи број сценарија и филмова већим средствима као и већи број мањих пројеката. На тај начин кроз прецизно одмерена средства, постигао би се и већи квалитет филмова, боља техничка реализација и већи број учесника. То подразумева озбиљнију организацију комисија и строжи систем и критеријум одабира. Сличан приступ био би примењен и у другим формама

(анимирани, документарни, експериментални...), међународним продукцијама, субвенцијама страним продуцентима и организацијом и разменом филмских фестивала. Активније треба подржати продукције, ауторе и студије чији филмови имају велику гледаност, али посебно је важно подржати ауторске филмове и режисере који не повлађују укусима публике.

8. Конкуренција емитера

Посебну пажњу треба посветити истраживању и развоју видео и аудио садржаја (ИРВАС) на обједињеној интернет платформи српског креативног стваралаштва у образовању, култури и забави за децу. Корисник би тако могао да бира садржај у односу на област интересовања и да оствари интеракцију са њим. То би био својеврстан модеран школски програм прилагођен интересовањима и навикама младих. Млађи корисник би могао да бира стрипове, игране и анимиране емисије, игрице, квизове, комичне клипове везане за релевантне теме из уметности, културе и домаће баштине урађене на узбудљив и привлачан начин. Изведени клипови би били погодни за дистрибуцију путем друштвених мрежа и имали би заједнички именитељ и стил у промоцији имена платформе. У сарадњи са министарством надлежним за образовање потребно је образовати радну групу и поставити уредништво које развија широки спектар тема и укључује већи број и профил заинтересованих учесника.

9. Децентрализација културне продукције у Србији

Министарство ће настојати да подстакне и упути мање градове и села да преузму иницијативу за уметничке програме. Да се охрабре, не само места, него и различите уметничке области (на пример стрип) који ће одређене године (или дуже) бити у фокусу. Важна је равноправност субјеката у култури и децентрализација у одлучивању, организовању и финансирању културних делатности. Одређеним остварењима са традицијом и репутацијом, који су ван престонице, треба дати посебну подршку. Стратешки циљеви подразумевају јачање капацитета културних актера у локалним срединама у Републици Србији, мониторинг рада локалних управа, намене и дистрибуције средстава на локалном нивоу, увођење нових транспарентнијих процедура

одлучивања и управљања постојећим ресурсима, подршку локалним иницијативама, подршку умрежавању на републичком нивоу, размени и копродукцији међу организацијама из читаве земље, развој локалних културних иницијатива као генератора укупног развоја локалних средина. Циљ је да се омогући свим грађанима и грађанкама Републике Србије, без обзира на место боравка, равноправно учешће у културном животу.

Кроз пројекат „Градови у фокусу“, могу да се финансирају многи мањи пројекти и мањи фестивали, локалне галерије, позоришта, библиотеке итд. У оквиру од пет наредних година сваки град могао би да добије подршку Министарства за пројекте културе.

Пројекат „Престоница српске културе“ сваке године номинује један град који ће за Републику Србију бити локална престоница културе у тој години, а по узору на пројекат „Европска престоница културе“.

10. Увођење уметности и културе у школе

У склопу напретка у међусекторској сарадњи културе и просвете у образовању, потребно је увести обавезно повезивање наставног програма из области историје, науке, културе и уметности са програмским активностима музеја, галерија и библиотека. Образовање је једна од кључних улога установа културе. Оне омогућавају новим генерацијама свих узраста да уче на искуствима, остварењима и открићима претходних генерација. За ово је потребно формирати одређени стручни тим, радну групу која би дефинисала образовне садржаје у складу са типовима и програмима одабраних установа културе, нудећи широк спектар стратегија које ће увести ове промене и обогатити садржаје.

11. Образовање и учешће у културним програмима

Овај стратешки циљ обухвата индивидуални и групни развој кроз активно укључивање у културне и образовне активности, допринос унапређењу животних услова грађана, активно учешће публике у културним и уметничким програмима, процесима, продукцијама, едукацијама, радионицама као облик алтернативног образовања и

естетског искуства примењивог на друге области живота и рада. Континуирано произвођење нових облика знања и модела дељења знања морају такође бити форма јавног добра.

12. Културна дипломатија

Као предуслов за добру културну дипломатију потребно је појачати културну размену а самим тим промоцију и дистрибуцију наших културних садржаја у иностранству и тако ојачати јавну дипломатију државе. Треба продубити односе са значајним међународним партнерима од којих можемо научити добре постојеће праксе. Успоставити већу размену и успешну сарадњу са страним партнерима делегирајући са наше стране познаваоце језика и културе страног партнера. Наше културно-информативне центре у Паризу и Пекингу озбиљније снабдевати релевантним, свеобухватним, осмишљеним и квалитетним програмима. Радити даље на успостављању културних центара у Берлину, Москви и Лондону као и нових у нашем региону. Потребна је и свеобухватна подршка културним активностима наше дијаспоре. Посебну подршку треба да има регионална сарадња као део наших приоритета и нарочито активности и иницијативе на мултилатералном плану.

13. Покретање и настављање великих пројеката – изградња важних објеката

Посебна пажња биће посвећена великим инфраструктурним улагањима. Било да се финансирају из државног буџета као капитални пројекти или као што је пример пројектног кредита код Централне банке за развој Савета Европе који ће сада први пут бити примењен за унапређење у култури. Представници Министарства треба да буду стални, активни чланови радних група и тела која учествују у изради планских докумената као и инвестиционих програма који доприносе унапређењу јавне инфраструктуре, у оквиру којих се могу предвидети и нови објекти културе намењени делатностима које највише недостају културном животу Републике Србије.

14. ЈПП и сарадња са другим актерима

Због све веће потребе за изградњом нове јавне инфраструктуре, улагањем у добра од општег интереса као и пружањем услуга од културног значаја у Србији, неопходно је у области културе створити правни и институционални оквир за привлачење приватних инвестиција. Такав правни оквир већ постоји у привреди, али се мора имплементирати и у културу охрабривањем потенцијалних приватних улагача у област културе. Морају се утврдити законски оквири за ову делатност како би се охрабривале успешне приватне фирме да праве садржаје од културног значаја за Србију који би се подржали путем конкурса. Такође, потребна је подршка интерсекторској и интерресорној сарадњи. Важни циљеви у области културе и укупном друштвеном развоју могу се остварити кроз подстицање интердисциплинарности у културно-уметничкој продукцији, подстицање сарадње јавног и цивилног сектора и повезивање културе са другим областима као што су образовање, наука, информационе технологије, туризам, економија.

Посебна подршка сарадњи и заједничким акцијама и пројектима са САНУ, Матицом српском и Хиландаром или црквом (нпр. правити редовне кварталне или полугодишње састанке с њима).

Унапред одредити с којим се невладиним организацијама наставља сарадња и по ком критеријуму.

15. Порески подстицаји за улагање у културу

Пореска политика представља моћан инструмент који значајно доприноси функционисању и унапређењу свих сектора културе. Као што су субвенције за филм привукле партнере и стране инвеститоре, важно је и у свим областима уметности предузети сличне мере. Залагаћемо се да се пореским мерама утиче на даљи развој и улагање свеукупног друштва у културу, и у том смислу извршићемо анализу претпостављених ефеката таквих мера.

16. Економска димензија културе

Креативне индустрије или производња, серијска или комерцијална у примењеној уметности може учествовати у великом проценту у

годишњем бруто друштвеном производу Републике Србије. Као што је дизајн у последње време обогатио и ојачао ИТ индустрију, тако све гране примењених уметности могу подстаћи, унапредити и оплеменити привредне гране широког спектра. Могу се у оквиру постојећих или оформљавањем нових удружења хонорарно запослених у култури и примењеној уметности дати подстицај и регулисати све законске и финансијске обавезе кроз дијалог са министарствима и надлежним државним органима.

17. Популарне културе (фестивали, сајмови и конференције). Потребно је појачати интерресорну сарадњу са науком, саобраћајем, туризмом, угоститељством, привредом и индустријом забаве. Мора се искористити снага постојећих фестивала и обогатити их културним садржајима. Такви покушаји су у прошлости донели најбоље резултате. Кроз форму конкурса пружити подршку и виртуелним фестивалима, платформама и њиховом развоју, као и стручним окупљањима и професионалним конференцијама.

18. Дигитализација мора да се убрза и морају да се успоставити све базе података, као и да се оспособи кадар који би имао приступ тим базама и њима управљао. Један од циљева министарства јесте дигитализација свеукупне културне грађе и стварање централне базе података архивске грађе, археолошких локалитета и артефаката и музејских покретних добара да би били лако доступни за преглед и обраду. Унапређење постојећег и успостављање новог регулаторног оквира дигитализације који уређује обавезе и надлежности установа културе и учесника у процесу дигитализације и спровеђења међународних стандарда и израда смерница, препорука и упутстава у складу са развојем техничко-технолошких решења и доношења правних аката из других области. Потребан је континуиран рад на доношењу планова за спровођење процеса дигитализације, улагања у инфраструктуру и образовање запослених и умрежавање постојећих, нових и надограђених информационих система/база/регистара у јединствени информациони систем културе

19. Развој културног туризма

Културни туризам као облик привреде и посредну културну дипломатију, треба озбиљније развијати кроз активна садржаје, како би посете културном локалитету постале „атмосфера дестинације“, локалитета и окружења коју заједно чине туристи и локална заједница. Спајањем културе и туризма остварују се знатни приходи локалној заједници, подстиче се боље управљање културним добрима и подстиче боље коришћење културних потенцијала те локалне заједнице а потом и региона.

У циљу залагања за развој кооперативности у оквиру међусекторске сарадње између културе и туризма у постојећим законским оквирима заштите културних добара. Свакако треба уврстити креирање и успостављање модела и начина одрживог развоја културног туризма, обезбеђивање адекватног подстицаја за трансформацију и модификацију културног наслеђа у туристички производ, односно културну туристичку атракцију, уз поштовање специфичне природе културног добра као необновљивог ресурса. Стварање одрживог културног туризма заснива се на очувању културних вредности и културног идентитета заједнице, повезивањем културно-туристичких атракција на ширем простору Републике Србије, стварањем културних рута, културних пејзажа итд. Презентација и промоција културног наслеђа је основ за развој културног туризма.

20. Унапређење положаја самосталних уметника, културних радника и струковних удружења уметника

Како би се остварила богатија и препознатљивија савремена културна и уметничка продукција у целој земљи, Министарство инсистира да локалне самоуправе унапреде услове за рад самосталних уметника и културних радника, да поштују закон и редовно уплаћују доприносе за здравствено и пензијско-инвалидско осигурање самосталних уметника и да унапреде сарадњу са професионалним и струковним удружењима уметника. Пружањем подршке овим организацијама и упознавањем са потребама самосталних делатника у култури, Министарство препознаје право самосталних уметника и културних делатника на професионално деловање и значај тог деловања за задовољење културних потреба шире друштвене заједнице.

Под ову ставку спада и унапређење положаја друштвено осетљивих група. Министарство ће, полазећи од становишта да је стваралаштво друштвено осетљивих група саставни део културне сцене Србије, те да доприноси њеној свеукупној вредности и богатству, наставити напоре на стварању подстицајног окружења за стваралаштво њихових припадника, унапређењу инклузије у друштву, као и унапређењу услова за културну понуду која ће бити доступна свим грађанима.

Посебна пажња посветиће се културним делатностима националних мањина у Републици Србији, проучавању, очувању и представљању њихових језичких и културних особености, а у сарадњи са националним саветима националних мањина, установама културе, организацијама цивилног друштва и истакнутим појединцима.

Такође, имајући у виду да пуна инклузија особа са инвалидитетом у културном животу Србије још увек није постигнута, радиће се на унапређењу стања у овој области путем уклањања постојећих баријера, повећања приступачности програма у култури и повећању партиципације.

Положај деце и младих у култури од велике је важности, јер је реч о специфичној циљној групи у којој се налази развојни потенцијал целокупног друштвеног и културног живота Србије. У области омладинске политике нагласак ће се ставити на активно учешће младих у културном животу, на побољшање културне понуде и на развој културних потреба.

Закључак

Култура је дуго потискивана у други план и маргинализована. Одсуство континуитета у културним политикама последњих 20 година је било велики и ометајући фактор за организованију заштиту, неговање и развој културе и уметности.

Најважнији циљеви се могу спровести у дело уз реafirмацију Министарства и улоге самог министра коме треба поверити мандат за спровођење стратешких приоритета развоја културе и свих културних

политика наведених у овом плану. Министру и министарству је потребна суштинска и истинска подршка и осмишљена креативна промоција кроз медије.